ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ДОГОВОР № BG05SFOP001-3.003-0072-C01

СДРУЖЕНИЕ АСОЦИАЦИЯ НА ЕКОЛОЗИТЕ ОТ ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ

НАРЪЧНИК
ПО ЕКО МЕДИАЦИЯ

Сдружение
Инициативи и Иновации

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Начало на изпълнение на проекта: Февруари 2019 г.
Край на изпълнение на проекта: Февруари 2020 г.
Обща стойност на проекта: 99 061.37 лева
Финансиране ЕСФ: 84 202.16 лева
Национално финансиране: 14 859.21 лева

Водеща организация - СДРУЖЕНИЕ „АСОЦИАЦИЯ НА ЕКОЛОЗИТЕ ОТ ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ" www.bamee.org
Партньор - СДРУЖЕНИЕ „ИНИЦИАТИВИ И ИНОВАЦИИ" http://innovations.ngobg.info
ИНФОРМАЦИОНЕН ПОРТАЛ ЗА МЕДИАЦИЯ http://ecomediacia.com

www.eufunds.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

1. **Терминологичен речник 4**
2. **Въведение 6**
   2.1. Увод 6
3. **Какво е медиацията? 8**
   3.1. Какво е Медиацията? 8
   3.2. Каква е основната цел на медиацията? 8
   3.3. Кои са основните видове Медиация? 9
   3.4. Какви са основните характеристики на Медиацията? 9
   3.5. Какво замества медиацията? 10
4. **Какво НЕ е Медиацията 11**
5. **Защо медиация? Предимства 12**
6. **Къде е уредена медиацията? 14**
   6.1. Приложима обща правна рамка, регулираща института на Медиацията 14
7. **Същност на екологичния спор 16**
   7.1. Какво е екологичен спор? 16
   7.2. На кой етап говорим за административен спор? 16
   7.3. Какви са начините да разрешим административния спор преди да е стигнал в съда? 16
   7.4. Какви са спецификите на административния спор, които трябва да се съобразят? 17
8. **Приложимост на медиацията според видовете административни актове ... 19**
   8.1. Кои са основните видове административни актове? 19
9. **Страни и участници в Медиацията 21**
   9.1. Кои са страните в екологичния спор? 21
   9.2. Кои са другите участници в медиационната процедура 27
10. **Да се подготвим за медиацията 32**
    10.1. Какво е по- различно от всичко, което сте опитали до момента и защо то може да помогне? 32
    10.2. Какво да очаквате и да не очаквате от медиатора и защо имате нужда от него? 32

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Водеща организация - СДРУЖЕНИЕ „АСОЦИАЦИЯ НА ЕКОЛОЗИТЕ ОТ ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ"
Партньор - СДРУЖЕНИЕ „ИНИЦИАТИВИ И ИНОВАЦИИ"

10.3. Търсенето на взаимна изгода 33
10.4. Тактична честност 34
10.5. Разбиране на гледната точка на другия 34
10.6. Ефективна стратегия 35
10.7. Често допускани грешки 35
10.8. Какво работи по- добре? 36
10.9. За гнева 36
10.10. За страха 37
10.11. Някои други неща, които трябва да се избягват: 37
11. Водещи принципи за успешна медиация 39
12. Фази и провеждане на медиацията 43
13. Заключение 50
14. Източници на информация 52

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

1. Терминологичен речник

Алтернативно решаване на споровете

Алтернативното решаване на спорове включва процеси и техники за разрешаване на спорове и постигане на споразумение от страните извън съда. То е събирателен термин за начините, (различни от съдебния), чрез които страните могат да уреждат спорове, с (или без) помощта на трета страна.

Медиация

Медиацията може да бъде определена като доброволна, структурирана процедура, посредством която „медиатор"[1] улеснява общуването между страните по даден спор, като им дава възможност да поемат отговорност за намирането на решение на спора.

Медиатор

Безпристрастна трета страна, която осъществява медиацията. Ако не е посочено друго, понятието се използва, без да се засягат професионалният опит на медиатора и специфичните изисквания, на които едно лице трябва да отговаря, за да може да се нарече „медиатор" в рамките на дадена правна система.

Оперативна самостоятелност- упражнена преценка и право на избор на административния орган между няколко еднакво законосъобразни, но различни по целесъобразност избора;

Обвързана компетентност- административният орган няма право на избор или на свободна преценка, а е длъжен да издаде административен акт с указаното от закона съдържание.

[1] Медиацията може да се осъществява и от повече от един медиатор.

Преклузивни срокове- срокове, с изтичането на които даденото право се погасява и не може да бъде упражнено.

Извънсъдебна медиация

Понятието извънсъдебна медиация се използва за указване на медиация, осъществявана от орган, който не е пряко свързан със съда. В нея могат да се включват управлявани или одобрени от държавата органи за медиация и услуги по медиация, които се предоставят от частни лица, както и частни организации по медиация.

Съдебно- свързана медиация

Ако спорът първо е отнесе пред съд и след това (по време на висящ процес) се извършва медиация, доктрината говори за съдебно- свързана медиация).

Споразумение, постигнато чрез медиация

Резултатът от медиацията, т.е. взаимноприемливото решение, постигнато от страните посредством медиация. Следва да се отбележи, че в някои правни системи се предпочита терминът меморандум за разбирателство за означаване на непосредствения резултат от медиацията, така че да не се правят погрешни предположения за правния характер на постигнатия чрез медиация резултат.

Споразумение за медиация

Споразумение между медиатора и страните по спора, сключено преди провеждането на медиация, в което могат да се определят правилата за процеса на медиация, както и разноските и други въпроси.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

2. Въведение

2.1. Увод

Медиацията е считана за най- бързо развиващия се способ за алтернативно решаване на споровете. Със своята непреходна универсалност, практичност и неформалност, има потенциала да бъде утвърдена като способ, който реално да разтовари от множество спорове съдебна система и да даде реална алтернатива пред обществеността за бърз и евтин и най- важното ефективен метод за уреждане на възникнали спорове в широк спектър от обществените отношения. Освен този популярен аспект на медиацията не е за пренебрегване и начина на общуване, който медиацията предлага- за да постигнат взаимноизгодно споразумение, страните следва да достигнат въпреки противоположностите си, до чуваемост, разбиране и приемане на гледната точка на другия. Медиацията е онзи подход, който дава възможност страните да постигнат устойчиви споразумения, а и да запазят отношенията си и за в бъдеще.

В същото време се налага този способ да бъде широко популяризиран в България. Доколкото има създадена практика за медиация по граждански, семейни и търговски спорове, то медиацията по административни и в частност екологични спорове е неразвит сектор с неизползван потенциал.

Целта на настоящия наръчник е да служи като настолен документ за граждани, юридически лица, организации и административни органи, медиатори и адвокати, други заинтересовани страни като:

- Служи за популяризиране на медиацията по административни и в частност екологични спорове;
- Да посочи основните нормативни актове, които регулират медиацията;
- Да отговори на основни въпроси за процеса на избор на медиацията като метод за разрешаване на екологичен спор, както и за процеса на провеждането ѝ и сполучливото и приключване със споразумение;

- Да отговори на основни въпроси относно ролята на различните участници и какво да очакваме от процедурата, какво поведение да заемем, за да бъде максимално полезна и с шансове за успех започнатата медиация.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

3. Какво е медиацията?

3.1. Какво е Медиацията?

Съгласно Закона за медиацията:

Медиацията е доброволна и поверителна процедура за извънсъдебно разрешаване на спорове, при която трето лице - медиатор, подпомага спорещите страни да постигнат споразумение. Предмет на медиация могат да бъдат граждански, търговски, трудови, семейни и **административни спорове**.

Вероятно сте поискали или сте се съгласили с медиация, защото стратегиите, които вече сте изпробвали, не са ви помогнали да разрешите спора си.

За ефективно управление или разрешаване на проблеми, дискусията, която се провежда в медиацията, трябва да бъде различна от предишните дискусии. Но как може да е различно, ако едни и същи хора говорят за едни и същи проблеми по един и същи начин?

Медиаторът (ите) може да помогне на диалога чрез установяване на основни правила, забавяне на разговора, изясняване и задаване на въпроси за насърчаване на разбирането. Но наличието на медиатор не е гаранция, че ще имате успешен резултат. В крайна сметка успехът на медиацията зависи от вас и от човека, с когото ще проведете медиация.

3.2. Каква е основната цел на медиацията?

Посредничеството помага на хората да решават или по-добре да управляват споровете, като постигат договорености за това какво и двете страни ще правят по различен начин в бъдеще. За да постигнете съгласие с другото лице, трябва да получите неговото / нейното сътрудничество, за да намерите взаимно приемливи решения, но и вие да сътрудничите.

Когато преценявате дали да участвате и какво да е поведението ви в бъдещата медиация, имайте предвид тази цел.

3.3. Кои са основните видове Медиация?

Ако процедурата се извършва от медиатор преди спорът да е отнесен към съда- говорим за *класическа медиация*.

В случай, че спорът вече е отнесен до съда или друг решаващ орган, то тогава говорим за *съдебно –свързана медиация*.

Възможно е медиация да започне на много ранен етап, преди да е възникнал спора, тогава говорим за *превантивна медиация.*

Превантивната и класическата (или извънсъдебната медиация) са най-рационални, тъй като при тях се цели да бъде избегнат спора (чрез превантивната) или завеждането на дело (чрез класическата- при вече възникнал спор).

3.4. Какви са основните характеристики на Медиацията?

Можем да разграничим следните основни характеристики на Медиацията:

- Тя е вид метод за алтернативно разрешаване на спорове (АРС);
- Тя е алтернатива на съдебното разрешаване на споровете- дори да започне, когато е стартирал съдебен процес, той следва да бъде спрян, за да могат страните да постигнат съгласие чрез медиация;
- Медиацията е доброволна процедура- според българското законодателство страните следва сами да решат дали искат да решат спора с медиация и законът не ги задължава за това[2];
- Медиационната процедура е поверителна- Преговорите между страните по време на медиационната процедура са лични и конфиденциални;
- Като правило медиацията е неформална процедура, страните могат да договорят свободно условията по медиационното споразумение, стига те да не противоречат на закона, морала и добрите нрави. Самата процедура не е формализирана като съдебния процес.
- Ако страните постигнат споразумение, то и двете страни ще бъдат удовлетворени, няма да има „загубила" и „спечелила" страна, ще се запазят отношенията и общуването и за в бъдеще;

[2] В някои страни, например Италия, по някои спорове медиацията е задължителна.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

- По правило медиационната процедура е по- бърза и по- евтина от съдебната;
- По правило с медиация се постигат трайни и устойчиви решения на спорните въпроси;
- Тъй като страните доброволно са стигнали до споразумение, шансът то да бъде изпълнено доброволно и точно е много по- голям, отколкото при съдебно решение.

3.5. Какво замества медиацията?

Медиацията е един от видовете способи за алтернативно решаване на споровете. Тя е алтернатива на съдебния (в това число и административния) процес.

Ако сте страна в спор с насоченост **екология и опазване на околната среда също можете да изберете да решите спора си с медиация**, вместо да бъдете страна в сложен, формален, често дълъг съдебен процес, който няма да отчете потребностите на всички страни и в крайна сметка ще има „загубила" и „спечелила" страна, като е вероятно вие да сте „загубилата".

4. Какво НЕ е Медиацията

Медиацията НЕ Е:

- Дебат. Тя не изисква от вас да докажете, че сте прави, а другият греши или да убедите другия или трето лице, че той следва да приеме или отхвърли нещо, което вие считате за важно. За разлика от дебатирането, медиацията не е предназначена да има за резултат "печалба-загуба". Всъщност, често неуспехът на "дебатирането" кара хората да търсят помощта на медиатора;
- Медиацията не може да промени личността или ценностите на никого;
- За разлика от съдебната система, процесът на медиация не е предназначен да открива вина, да обвинява или да наказва някого;
- И накрая, медиацията не е нещо, което хората биха могли да направят успешно, ако участват в нея против волята си. Тя трябва да бъде доброволна.

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Водеща организация - СДРУЖЕНИЕ „АСОЦИАЦИЯ НА ЕКОЛОЗИТЕ ОТ ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ"
Партньор - СДРУЖЕНИЕ „ИНИЦИАТИВИ И ИНОВАЦИИ"

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

5. Защо медиация? Предимства

Медиацията разкрива редица предимства пред класическата съдебна процедура. Някои от различията в двата подхода за разрешаване на спорове са посочени в таблица № 2, по- долу.

ФАКТОРИ	МЕДИАЦИЯ	СЪДЕБНО ДЕЛО
Разходи	Уреждането на спора чрез медиация, като цяло е по – евтино, тъй като е необходимо по- малко време, за да се разреши спорът. Ще бъдат спестени такси, които биха били дължими по съдебно дело[3].	За обжалване се събира държавна такса, определена нормативно. Освен такси по делото, следва да се заплатят разходи за адвокат, вещи лица и експертизи, ако такива са използвани по делото.
Време	Обикновено **кратко** Времето за разрешаване на спора зависи от страните. Обичайно още след втора- трета среща позициите на страните са изяснени и е ясно дали може да бъде постигнато споразумение.	Обикновено **дълго**.[4] Делата обичайно са дълги, поради тежкия процес на събиране на факти и доказателства, натовареността на съдилищата и честите отлагания на съдебни заседания, както и насрочването им след голям период от време.
Контрол върху изхода	Медиаторът не отсъжда нито решава кой има вина в спора, а се фокусира върху това да подпомогне страните	Контролът върху изхода на спора е изцяло в ръцете на съдията, чието решение ще бъде взето на базата на

[3] Следва да се има предвид, че в общия случай, таксата за обжалване на административен акт не е голяма и е проста, т.е. фиксирана е и не се изчислява, както в гражданското производство като процент от материалния интерес по делото. Съгласно Тарифа № 1 към Закона за държавните такси за таксите, събирани от съдилищата, прокуратурата, следствените служби и Министерството на правосъдието, по жалби срещу административни актове се събира проста такса, както следва:
а) от юридическите лица с нестопанска цел и от физическите лица, които не са търговци- 10 лв.
б) от юридически лица, без посочените в буква "а", и от физическите лица - търговци по смисъла на Търговския закон- 50 лв.
в) за касационни жалби таксите се събират в половин размер.

[4] Следва да се има предвид, че съгласно Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2017 г., продължителността на административните дела на първа инстанция в България е средно 122 дни, което поставя България на 4-то място в ЕС по бързина на производството. Въпреки това имайки предвид възможността за обжалване на първоинстанционните решения, отново съдебната процедура е значително по- бавна от медиационната.

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Водеща организация - СДРУЖЕНИЕ „АСОЦИАЦИЯ НА ЕКОЛОЗИТЕ ОТ ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ"
Партньор - СДРУЖЕНИЕ „ИНИЦИАТИВИ И ИНОВАЦИИ"

	да открият решение, което да посрещне техните нужди и потребности. Страните са тези, които решават дали да уредят спора си със споразумение, както и какви да бъдат детайлите му. Медиацията е по-гъвкав и неформален процес.	събраните данни и доказателства по делото.
Гъвкавост	Има много по- добра възможност за взаимодействие между медиатора и страните. Можете да се стигне до всякакво иновативно разрешение, като страните не са ограничени изцяло от правната норма. Стига постигнатото споразумение да не противоречи на общо основание на закона или на морала, което би го направило нищожно.[5]	Съдебният процес е формален. Той следва ход, определен в нормативен акт. За да достигне до решение съдията следва да е убеден, че съдебната процедура и съществуващите правни принципи и норми са спазени.
Конфиденциалност	Преговорите между страните по време на медиационната процедура са лични и конфиденциални. Ако се постигне споразумение, може страните да решат да запазят договореното в тайна.[6]	Съдебните заседания по правило са публични.
Без „последствия"	Решенията и действията ви по време на медиационната процедура не могат да бъдат използвани като доказателства срещу някоя от страните ако спорът се пренесе в съда.	Всичко казано в съда по време на съдебно заседание е доказателство, вписва се в протокола от СЗ и може да бъде използвано срещу вас.

[5] В административното производство тази свобода на договаряне е в голяма степен ограничена и стеснена в рамките на оперативната самостоятелност на АО

[6] В административното производство тази свобода на договаряне е в голяма степен ограничена и стеснена в рамките на оперативната самостоятелност на АО гарантирана от ЗМ), тъй като АО е длъжен да взима своите решения прозрачно и обществото има право на достъп до информация за действията и решенията му.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

6. Къде е уредена медиацията?

6.1. Приложима обща правна рамка, регулираща института на Медиацията

В Република България Медиацията се регулира с няколко национални и наднационални акта, а именно:

6.1.1. Национална рамка

Закон за медиацията (Обн. ДВ. бр.110 от 17 Декември 2004г., изм. ДВ. бр.86 от 24 Октомври 2006г., изм. ДВ. бр.9 от 28 Януари 2011г., изм. ДВ. бр.27 от 1 Април 2011г., изм. и доп., бр. 27 от 1.04.2011 г., бр. 77 от 18.09.2018 г., в сила от 1.01.2019 г., изм., бр. 17 от 26.02.2019 г.)[7]

- **Процедурните и етични правила за поведение на медиатора,** одобрени със Заповед No: ЛС-04-364/17.06.2005 г. на Министърът на Правосъдието - Издадена на основание §1 от ПЗР на ЗМ
- **Наредба № 2 от 15.03.2007 г.** за условията и реда за одобряване на организациите, които обучават медиатори; за изискванията за обучение на медиатори; за реда за вписване, отписване и заличаване на медиатори от Единния регистър на медиаторите
- **Правила** за осъществяване на контрол за спазване на изискванията за обучение на медиатори и за реда за извършване на проверки на организациите - по чл. 2 от Наредба No. 2 от 15.03.2007 г., одобрени със заповед 20-04-1892/02.11.2012 г. на Министърът на правосъдието

6.1.2. Наднационална нормативна рамка

- Директива 2008/52/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно някои аспекти на медиацията по гражданскоправни и търговскоправни въпроси
- Препоръки на Комитета на министрите на Съвета на Европа
  - R(98)1 относно семейната медиация
  - R(99)19 относно медиацията по наказателни въпроси
  - **R(2001)9 относно медиацията между административни власти и частни лица**
  - R(2002)10 за медиация по граждански въпроси
- Директива 2013/11/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 година за алтернативно решаване на потребителски спорове
- Регламент (ЕС) No 524/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 година относно онлайн решаване на потребителски спорове

[7] Посочения нормативен акт можете да откриете в редакция към 01.07.2019 г. в Приложение към този Наръчник

6.1.3. Други относими препратки

1. Единен регистър на Медиаторите в Република България воден в Министерство на правосъдието;
2. Електронен регистър на медиаторите и обучаващите организации в България;
3. Европейски кодекс за поведение на медиатори.
4. Административен регистър

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

7. Същност на екологичния спор

7.1. Какво е екологичен спор?

Споровете с предмет екология и опазване на околната страна или такива, които биха имали отражение върху околната среда са видове административни спорове. Дори те да започнат между физически и/или юридически лица, тъй като екологичното законодателство поради своята огромна значимост за обществото се регулира от държавата, в повечето случаи ще се стигне до издаване или неиздаване на даден административен акт.[8] За екологичен спор можем да говорим, когато е налице разногласие между граждани и/или организации и/или административен орган , относно прилагане на норма от екологичното право, определяща поведението, правата и задълженията на участващите в дадено правоотношение с екологична насоченост.

7.2. На кой етап говорим за административен спор?

За да е налице административен спор, той следва да е обективиран- недоволната страна следва да е обжалвала действието (бездействието) или акта, от които е недоволна. АС може да възникне още в процедурата по издаване на даден административен акт, на етапа на развитие на административно правоотношение след издаване на акта или при неизпълнението му- на етапа на принудителното изпълнение на административния акт.

В случай, че страните намерят начин да разрешат възникналия спор и противоречията си до приключване на административното производство, спорът няма да се пренесе в съда.

7.3. Какви са начините да разрешим административния спор преди да е стигнал в съда?

Има редица начини това да се случи:

[8] Пример: инвеститор в минно дело спори с туристически оператори и/или граждани за експлоатиране на минно находище, в близост до туристически обекти. Въпреки, че спорът започва между физически и/или юридически лица, то той цели да инициира издаване на административен акт за разрешаване или за забрана на осъществяване на този вид дейност.

- страните могат да сключат **споразумение по чл. 20 от АПК**, или
- Административният орган, убеден в правотата на спорещите, може сам да отмени или измени оспорвания АА, или
- Горестоящият административен орган, пред който актът е обжалван по административен ред, може да го отмени или измени и др.[9]
- Ако все пак страните не постигнат съгласие в рамките на административното производство, те имат право да обжалват административния акт, от който са недоволни пред правораздавателен орган. Пред съда страните могат да обжалват само законосъобразността на акта.[10]

7.4. Какви са спецификите на административния спор, които трябва да се съобразят?

Участието на административен орган в екологичните спорове, води до някои специфики, които следва да бъдат съобразени в медиационната процедура,

- **Неравнопоставеност** - отношение на власти и подчинение между АО и адресатите на административни актове, което не благоприятства договорни процеси, в които страните трябва да бъдат равнопоставени- медиаторът следва да обърне особено внимание за „изравняване на позициите";
- **Оперативна самостоятелност**- необходимост АО при всеки отделен случай да съобразява дали разполага с власт свободно да договаря или трябва да

[9] По административен ред, пред горестоящия административен орган актът може да бъде оспорван по отношение на неговата **законосъобразност** (актът да е издаден от компетентния за издаването му орган, в изискуемата от закона форма и да отговаря на съдържанието и смисъла на приложимия закон) и по отношение на неговата **целесъобразност** (най- ефективното, подходящо, правилно, навременно решение).

[10] За да е **законосъобразен** актът следва да издаден от компетентен орган в писмена форма и при спазване на административно-производствените правила и материалните разпоредби, както и да съответства с целта на закона. **Изискванията за целесъобразност** са навременност, полезност, стопанска ефективност.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

приложи безусловно и стриктно закона;

- **Интересите на трети лица-** при всяка медиационна процедура следва да не се пренебрегват интересите на трети лица, които биха били засегнати от споразумението и същите да вземат участие в него;
- **Равнопоставеност**- задължение за АО да взима еднакви решения по сходни случаи, при последващ подобен случай следва АО да вземе същото решение;
- **Прозрачност**- АО е длъжен да извършват своята дейност и да постановяват своите актове прозрачно. Това не следва да бъде в противоречие с поверителността, която е една от основните характеристики на медиационната процедура;
- **Преклузивните срокове** за обжалване на АА по съдебен ред.

8. Приложимост на медиацията според видовете административни актове

8.1. Кои са основните видове административни актове?

Административните органи издават широк кръг административни актове. Основното деленето на АА е на индивидуални, общи и нормативни.

Съгласно чл. 21 от АПК **Индивидуален административен акт е** изричното волеизявление или изразеното с действие или бездействие волеизявление на административен орган или на друг овластен със закон за това орган или организация, с което се създават права или задължения или непосредствено се засягат права, свободи или законни интереси на **отделни граждани или организации**, както и отказът да се издаде такъв акт. В тези случаи медиацията е с най- голяма възможност да бъде проведена успешно, поради по- лесното индивидуализиране на заинтересованите страни от спора.

Общи са административните актове с еднократно правно действие, с които се създават права или задължения или непосредствено се засягат права, свободи или законни интереси на неопределен брой лица, както и отказите да се издадат такива актове.

Нормативните административни актове са административни актове, които съдържат административно правни норми. Те се отнасят до неопределен и неограничен брой адресати и имат многократно правно действие.

Тъй като общите АА създават права и задължения на неопределен, макар и определяем кръг правни субекти, медиацията при тях е изключително трудна. Възможно е обаче адресати на такива актове да са ограничен кръг лица- електроснабдителни или електроразпределителни компании, водоснабдяване, газоснабдяване, топлоснабдяване и други- в този случай и доколкото операторите на тези комунални услуги са известни и ограничен брой лица (поради лицензионните им режими), ще бъде приложима медиация при възникнали административни спорове.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

В правната теория се счита, че медиация е недопустима при оспорването на нормативните административни актове, тъй като при тях, освен неограничения кръг адресати, е налице и нормотворческо правомощие на администрацията, което е израз на държавно властническа компетентност. Имайки предвид неограничения брой адресати на нормативните актове, би било трудно постижимо провеждане на медиация в познатия според ЗМ смисъл на понятието.

9. Страни и участници в Медиацията

9.1. Кои са страните в екологичния спор?

Страни по спора ще бъдат обичайно административният орган, отговорен за издаване на спорния акт и адресата на акта или страните по административното производство. Доколкото поради голямата си значимост за обществения живота и здраве, екологичните отношения се регулират от държавата чрез нейните органи, в повечето случаи в спора ще бъде ангажиран административният орган, доколкото оспорен ще бъде актът, който той възнамерява да издаде или е издал.

9.1.1. Какво следва да направите ако представлявате административен орган в екологичен спор?

- Можете да действате **превантивно**, ако очаквате във връзка с предстоящ административен акт по повод проект, който има аспект екология и опазване на околната среда да възникне спор между заинтересованите страни (инвеститор, граждани, неправителствени организации и други), можете да инициирате така наречената превантивна медиация. Тя е неформален процес, при който макар, че вероятно няма да бъде подписан документ със задължителна сила, страните на възможно най-ранен етап ще изяснят позициите и интересите си. Така от една страна ще изпълните задължението си за проактивност (служебно начало), ще се ограничи рискът от възникване на спор и забавяне на важни решения;

- Ако вече е възникнал спор между субекти от административно отношение, което се развива пред вас, то вие можете да предложите същия да се разреши чрез медиация и да се търси постигане на споразумение (отново в изпълнение на задължението ви по чл. 9, ал.4 от АПК- да съдействате на страните за законосъобразно и справедливо решаване на въпроса - предмет на производството, включително със споразумение);

- Трябва внимателно, при необходимост с експертно съдействие, да изследвате дали по дадения спор вие можете да договаряте. Ако действате при така

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

наречената обвързана компетентност, вие ще трябва да приложите императивна (задължителна) норма и няма да можете валидно да преговаряте, ако има възможност да действате при така наречената оперативна самостоятелност, вие ще можете да договаряте и участвате в медиационна процедура. Всеки отделен казус следва да се преценява самостоятелно;

- Трябва внимателно да изследвате кръга на заинтересованите лица- т.е. не само адресатите на административния акт, но и всички, които ще бъдат заинтересовани от него (законът във всеки отделен случай определя тези лица, следва да извършите внимателен анализ). За да бъде валидно сключеното споразумение в административното производство е от първостепенна важност в него да участват всички адресати и заинтересовани лица;

- Подгответе се предварително. Като орган на властта вашето участие в медиационната процедура е от първостепенна важност. Вие сте този, който следва да предостави на медиатора основните параметри на спора, да го ориентира за участниците, техните позиции, регулацията на спорните проблеми, необходимостта от експертни познания и видовете експерти, които считате, че е необходимо да бъдат ангажирани със становища; ако от своя досегашен опит виждате целесъобразно решение на спора- да го обсъдите с медиатора, да подготвите пълния набор от документи от вашата компетентност, релевантни за конкретната процедура;

- Уверете се, че разполагате с правомощия да договаряте валидно, дали вашата длъжностна характеристика, служебно правоотношение ви дава правото точно вие да водите преговорите и валидно да сключите споразумение. Ако вие имате право да издадете дадения спорен административен акт, вероятно отговорът на този въпрос ще е положителен. Но доколкото в хода на медиацията може да се достигне до излизане извън първоначалния предмет на административното правоотношение, например като се поемат допълнителни ангажименти от вас или от другите страни по спора, може да се излезе извън пределите на вашата компетентност. Ако това се случи, следва да бъдете оправомощен по надлежния ред- например с нарочна заповед от компетентния ви ръководител или в споразумението да бъде привлечен и колега от друга дирекция (звено), който разполага с правомощия да поеме конкретните ангажименти;

- Положете усилия да се запознаете в цялост с настоящия документ, да вникнете в изискванията към общуването в процедурата по медиация, да осъзнаете, че ако се започне такава процедура участниците в нея са напълно равнопоставени и не е валиден принципа на власт и подчинение, както в административното правоотношение. Вашите знания и компетентност следва да бъдат използван за конструктивен диалог и в помощ на бъдещото решаване на спора, а не за оказване на натиск върху страните или за демонстриране на превъзходство или надмощие;

- Осигурете при възможност лично участие – тоест участие на едни и същи оправомощени служители от административния орган. Честата смяна на участващите няма да подпомогне процеса на изграждане на доверие, а и комуникацията ще се наруши, доколкото нови лица следва да бъдат запознавани наново, а и те ще влязат в преговорите със своята гледна точка, която може да варира от вече постигнати съглашения между страните.

9.1.2. Ако сте страна – физическо лице, представляващ юридическо лице, адресат или засегнат от даден административен акт с екологична насоченост

- Ако сте засегнат по някакъв начин от дадено административно решение, което е с екологична насоченост или може да даде отражение върху околната среда и искате да инициирате или да участвате в медиационна процедура, полезно ще е да знаете кой е отговорният административен орган.

- Можете да ангажирате адвокат, юрисконсулт или експерт, който да ви подпомогне при индивидуализиране на важните за спора въпроси.

ВАЖНО! Полезно е да знаете, че се поддържа Административен регистър, който представлява интегрирана информационна система на държавната администрация. На тази онлайн платформа можете да откриете информация за всички държавни и общински структури с техните специфични правомощия, информация за администрацията, за предлаганите услуги и данни за контакт. Административният регистър можете да откриете тук: http://iisda.government.bg/ras/executive_power

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

Фиг. 1. Примерна страница от Административния регистър[11]

- Положете усилия да се запознаете в цялост с настоящия документ, да вникнете в изискванията към общуването в процедурата по медиация, да осъзнаете, че ако се започне такава процедура участниците в нея са напълно равнопоставени и не е валиден принципа на власт и подчинение, както в административното правоотношение.

[11] В Регистъра се вписва информация за всички административни структури на изпълнителната власт: ръководните им органи и техните правомощия; структурата на всяка отделна администрация и функциите на звената в нея; общата численост на служителите в администрацията; брой на заетите и на незаетите длъжности по служебно и трудово правоотношение по звена; административно-териториалната принадлежност на общините и населените места; данни за контакт с администрациите (телефон, адрес, интернет страница); Представената във вид на диаграма информация позволява да се проследи йерархичната подчиненост на администрациите в изпълнителната власт, както и извършването на справки.

Административни услуги

Част от Административния регистър е Регистърът на услугите, в който се съдържа информацията от досега поддържания Списък на унифицираните наименования на административните услуги (СУНАУ).

За всяка административна услуга и режим в Административния регистър се вписва подробна информация за начина и сроковете за предоставянето им, и има възможност за извършването на справки.

- Подгответе се с наличната при вас информация, индивидуализирайте въпросите, които имате, вашите притеснения в екологичния спор, обмислете ако е възможно до каква степен бихте отстъпили от позициите си и кои точно са интересите ви, които вярвате, че ще бъдат накърнени.

- Трябва да знаете, че медиационните процедури на са безплатни. Няма държавно- регулирана тарифа за медиационните услуги, но като правило те са по евтини и по – бързи от съдебните процедури. Тепърва ще уговаряте с другите страни в спора как ще разпределите разходите. Но колкото по- добре се подготвите с другите страни за медиационните срещи, толкова по- бързо се очаква да достигнете до взаимно – приемливо решение, а това ще доведе и до намаляване на разходите ви. Можете да получите насоки от публикувани в онлайн пространството тарифи на отделни медиатори или медиаторски организации.

- Може да проведете предварително проучване сред близки и познати, както и онлайн за подходящи медиатори за решаване на спора. Най- общо, подходящ медиатор е този, който има опит в медиациите и на когото вие усетите, че можете да имате доверие. Не е препоръчително да търсите свой близък или познат, това би разклатило доверието на ответната страна в него или тя въобще не би приела предложената от вас номинация. Имайте предвид, че решението за избор на медиатор следва да се вземе консенсусно от страните по спора.

9.1.3. Ако вие сте инвеститор в проект с отражение върху екологията и околната среда

- Ако очаквате, че проектът в който възнамерявате да инвестирате ще породи спорове с местни общности, физически или юридически лица и организации по повод отражението му върху околната среда, то подходете към медиация във възможно най- ранен етап,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

- Ангажирането на общественото мнение преди, а не след като е стартирана административна процедура или е взето административно решение има много по-голям шанс да срещне разбиране и да се стигне до консенсусно разрешаване на спорните моменти, а те да бъдат взети предвид при планирането на проекта. Това ще спести както време от скъпи процедури по спиране и обжалване, разходи за изменения или спиране на проекта, но и ще запази отношенията между страните и за в бъдеще. Разбира се, това не следва да води до разкриване на ваше ноу- хау, инвестиционни намерения на твърде ранен етап, което би нарушило ваше конкурентно предимство и други.

- Предвидете своя бюджет за предстоящата медиация, както и ако необходимо за ангажиране на независими експерти, въпреки, че по правило медиацията е по- евтин и по- бърз способ за разрешаване или превенция на спорове, тя не е безплатна процедура.

- Би било полезно да потърсите връзка с представители на обществеността, на които гражданите имат доверие. Особено в по- малките населени места или в общности от хора, организиране по даден признак, гражданите неформално „излъчват" такива хора. Те по най- добър начин ще защитят интересите на своите съграждани, а от друга страна това са хора с позиция, авторитет, а обикновено и с познания и интелект. Значително ще бъде съкратено времето за медиация, ако общувате с по- малък кръг от хора, които имат правото да договарят от името на множеството, ползват се с доверие, а и лесно могат да разберат вашата позиция, както и да предложат конструктивни решения. Търсете такива хора, това е един от основните подходи за конструктивна медиация, а от там – за успешно, взаимноизгодно решение.

- Подгответе се добре за медиацията. Вие следва да се снабдите и да разполагате с цялата релевантна документация и да можете да давате обяснения и да отговаряте на въпроси относно проекта ви. Подходете открито, представете цялата

налична документация и факти, в противен случай рискувате целия процес да бъде компрометиран, от което вие ще загубите време и пари.

- Отделете време да се запознаете с настоящия документ, както и с информация за същността на медиационната процедура, за положителните подходи в общуването в процедурата, това ще даде добър старт на преговорите и ще подпомогне медиатора за изграждане на среда на доверие и чуваемост;

- Подгответе се, че вашето благосъстояние и позиции няма да имат тежест в медиационната процедура, в нея ще участвате на равни начала с другите страни в потенциалния или възникнал спор. Възможно е да се стигне до решение, което е различно от първоначалните ви инвестиционни намерения;

- Ако ангажирате адвокати, убедете се, че са участвали в медиации, познават този способ за разрешаване на спорове и не са предубедени към него.

9.2. Кои са другите участници в медиационната процедура?

9.2.1. Ако вие сте адвокат на страна по екомедиация:

- не разубеждавайте клиента си да участва в медиационната процедура. Това е зряло и разумно решение, а не демонстрация на слабост;

- добре е да знаете, че вашият труд и финансов интерес е защитен, Наредба №1 за минималните размери на адвокатските възнаграждения отскоро предвижда дължимите суми за консултиране на клиента или за представителство в медиационната процедура [12];

- с действията си можете да подпомогнете или да възпрепятствате медиацията- изберете първото;

[12] Чл. 6, ал. 1 т.1 и т.6 и чл. 36 от Наредба №1 от 9 юли 2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

- Подпомогнете процеса като извършите проучване относно:

- нормативната уредба на спорния въпрос,
- доколко участващият административен орган може валидно да води преговори;
- проучете кои са заинтересованите лица в спора- те следва да участват, за да се сключи валидно споразумение;
- погрижете се клиентът ви да разполага с всички релевантни документи, с които следва да се снабди, за да участва пълноценно в медиацията;
- погрижете се страните да стигнат до законосъобразно споразумение, отговарящо на нормите на материалното и процесуалното право;
- Само ако считате, че клиентът ви е на път да поеме очевидно неизгодни ангажименти по споразумението се намесете и му го обяснете (най- добре в личен разговор), но имайте пред вид, че той най- добре знае от кои блага е склонен да се откаже и кои интереси иска да защити;

- Ако не сте участвали или не сте запознати в детайли с медиацията, отделете време да се запознаете с настоящия документ и наличната информация за този вид способ за разрешаване на споровете;

- Абстрахирайте се от процесуалното си поведение или от поведението си по време на други преговори, в които фокус е да осигурите на всяка страна надмощие на клиента си. В тази процедура клиентът ви няма да е напълно печелившо, но няма да е и напълно губещ.

9.2.2. Експерти

В медиационната процедура могат да вземат участие и експерти, когато сложността на казуса и на предлаганите решения изисква специфични познания.

9.2.3. Медиаторът/ ите

За да е медиатор едно лице следва да отговаря на задължителни изискания, съгласно Закон за медиацията, а именно:

- да е дееспособно лице, т.е. да е пълнолетен и да не е поставен под запрещение;
- да е завършил курс за медиатори;
- да е вписан в Единния регистър на медиаторите към Министерство на правосъдието;
- да не е лишаван от правото да упражнявам професия или дейност;
- да не е осъждан за престъпление от общ характер;
- ако е чужд гражданин – да има разрешение за дългосрочно или постоянно пребиваване в Република България.

9.2.4. Как да изберем подходящия медиатор

Вие търсите някой, който знае как да улесни диалога, за да е продуктивен; който ви помага да преговаряте ефективно; който е безпристрастен; и който разбира съответната тематичната област, която се отнася до вашата медиация?

- Като начало влезте в електронния регистър на медиаторите към Министерство на правосъдието тук: http://mediator.mjs.bg/ . Всички медиатори, преминали специално обучение и оправомощени да водят медиации са вписани в този регистър.
- информацията в Регистъра ще ви даде базови данни за специализацията на медиаторите и медиаторските организации и данни за контакт с тях;
- ако информацията не е достатъчна, за да ви ориентира, потърсете допълнителна информация за тяхната репутация, квалификация и опит, направете списък с контакти и се свържете с медиаторите, за да им зададете въпроси относно тяхната квалификация и опит и евентуално – възможност да поемат вашия случай;[13]

[13] Потърсете в сайта www.ecomediacia.com информация за медиатори с опит и желание да водят медиации по екологични спорове.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

- препоръчително, но не и задължително е да потърсите медиатор от вашия район, това ще улесни уреждането на отделните медиационни срещи;
- преценете бюджета си и поискайте информация за цените на предлаганите медиационни услуги;
- свържете се с медиаторите, които сте набелязали и следете техните комуникационни умения, начин на изразяване и на усет към проблема, както и дали този първи вербален контакт е удовлетворителен за вас.
- записвайте информацията, която получавате на зададените от вас въпроси, за да можете по- лесно след това да извършите подбор;
- оценете медиаторите според събраната информация и вашите очаквания. Трябва да се чувствате комфортно с медиатора и да се уверите, че той или тя са подходящи. Ако има двама посредници, които обмисляте и изглеждат еднакво квалифицирани, изберете този, с която сте постигнали по- добра връзка. Съвместимостта и доверието в медиатора са важни компоненти за осигуряване на ефективна медиация.
- Предложете посредници на другата страна. Не забравяйте, че другата страна ще трябва също да е съгласна с избора. Добър подход е да предложите двама или трима медиатори, от които другата страна може да избере.

Предложеният по- долу чек-лист може да ви бъде от полза, за да подредите получената в хода на проучването ви информация:

Въпроси	**Медиатор 1** **Тел.**	**Медиатор 2** **Тел.**	**Медиатор n** **Тел.**
Професионален опит			
Опит в спорната материя			
Местонахождение			
Почасово таксуване			
Изисква ли депозит			
Допълнителни такси			

(напр. за изготвяне на споразумение)			
Насърчава ли пряка комуникация между страните?			
Предпочита ли да ръководи комуникацията?			
Положително първо впечатление			
Възможност да поеме медиацията - срокове			

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

10. Да се подготвим за медиацията

10.1. Какво е по- различно от всичко, което сте опитали до момента и защо то може да помогне?

Вероятно сте поискали или сте се съгласили с медиация, защото стратегиите, които вече сте изпробвали, не са ви помогнали да разрешите спора си. Основното в медиацията е, че вие и насрещната страна в спора сами ще вземете решение за неговия изход, а не съдия, адвокати, арбитри, експерти или други трети лица.

Медиаторът, който ще ви посредничи, умее да предразположи страните към взаимно изслушване на позициите, към осъзнаване на действителните интереси и потребности на всяка страна и отделянето им от предполагаемите такива.

В края на една успешна медиационна процедура:

- вие следва да имате убеждението, че отстъпките от първоначалната ви позиция, които ще направите, не накърняват вашите интереси;
- ще сте постигнали отговори на въпросите какво и защо искате вие, както и какво и защо иска насрещната по спора страна;
- ще сте разбрали от какво и защо можете да се откажете, за да постигнете това, което искате;
- ще знаете доколко искате и е важно за вас всичко, което сте поставили като изисквания в началото на медиацията.

Всичко това ще ви даде възможност да разберете гледната точка на насрещната страна и с голяма степен на вероятност ще доведе до решение, което ще удовлетвори и двете страни.

10.2. Какво да очаквате и да не очаквате от медиатора и защо имате нужда от него?

- **НЕ очаквайте** медиаторът да е „на ваша страна". Медиаторите ще играят неутрална роля, тъй като се опитват да ви помогнат да решите или да управлявате по-добре вашия спор. Те не "вземат страна ". Тяхната работа е да ви помагат в

разбирането и взаимното договаряне. За да направят това, те установяват основни правила и задават въпроси (обикновено на един човек в даден момент). Те ще ви помогнат да идентифицирате проблемите и интересите, които се нуждаят от разрешаване. След като бъдат идентифицирани проблемите и интересите, те ще ви насърчат да обмисляте решения. След медиацията те ще изготвят проекти на споразумение и след получаване на одобрението ви ще ви го предоставят за подпис.

- **НЕ очаквайте** медиаторът да взема решения за това как спорът ви ще бъде разрешен.
- **НЕ се опитвайте** да убедите медиатора във вашата правота или в това колко греши ответната страна, медиаторът не е нито съдия, нито арбитър.
- В медиацията разговорът се случва, поне първоначално, между медиатора и един от спорещите. Докато медиаторът говори с един човек, очаква се другият да го изслуша. Това първоначално може да е трудно, но прекъсва негативния комуникационен модел, в който сте ангажирани до момента с насрещната страна- дайте шанс на нов модел на комуникация, защото само така може да се стигне до различен резултат.
- Насрещната страна също така следва да позволява на медиатора да задава въпроси, които ще помогнат да се разберат перспективата на всеки от спорещите.
- Това позволява на лицето, което не говори, да чуе перспективата на другия човек. За да сте сигурни, че разбирането се случва, медиаторът може да поиска от всеки от вас да повтори същността на това, което сте чули.
- **Не очаквайте** медиаторът да ви предоставя правни съвети.

10.3. Търсенето на взаимна изгода

Представете си как бихте се чувствали, ако решенията, до които се достига са приемливи единствено за насрещната страна в спора. Вие не бихте се съгласили с тях. По същия начин, ако решенията са приемливи само за вас, другото лице е малко вероятно да ги приеме. За много хора в спор (особено след като отношенията са ескалирали), не е „естествено" да се съсредоточат върху намирането на решения, приемливи за другия участник. Въпреки това причината, поради която участвате в спор с другото лице, е, че той / тя не е съгласен с вас.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

10.4. Тактичната честност

Безспорно честността е много важна в отношенията, при медиацията особено важен обаче е тактът. Не е нужно да избирате между „да бъдете честен" или „да бъдете тактичен". Тактичният подход е по-вероятно да ви помогне да получите сътрудничеството на другия човек, отколкото грубата откровеност. Стара българска поговорка казва, че „Тонът прави музиката".

10.5. Разбиране на гледната точка на другия

Вероятно знаете как се чувствате по отношение на спора и какви проблеми смятате, че трябва да бъдат разрешени. Вероятно бихте описали как е действал другият човек и как неговото поведение ви е повлияло. И вероятно бихте могли да посочите най-важните въпроси за вас в спора. Всичко това е добре, защото трябва да обсъдите тези неща в медиацията. Но може да знаете много по-малко за това как другият човек е бил засегнат от спора и как го вижда и усеща. Повечето хора стигат до конфликти, защото имат различни интереси, очаквания, информация или ценности. Как бихте отговорили на следните въпроси?

- Как се чувства другата страна относно спора?
- Как ще определите проблема / проблемите, които трябва да бъдат разрешени?
- Как бихте описали поведението си в този спор?
- Как поведение в спора е засегнало насрещната страна?
- Кои са най-важните въпроси за насрещната страна?

Ако не можете уверено да отговорите на горните въпроси, вероятно в това се корени причината за спора. Опитайте се да разберете проблемите, изразени от другата страна. Това не означава, че трябва да се съгласите с това, което друг човек казва или да се откажете от собствената си позиция. Това означава само, че трябва да разберете неговите / нейните притеснения. За да постигнете това по време на медиацията, това означава, че ще трябва да слушате внимателно какво казва другият човек. Ако / когато медиаторът поиска от вас да го направите, повторете това, което

сте чули от другия, колкото може по-точно, без да отхвърляте или тълкувате. Ако виждате нещата по различен начин, ще имате възможност да обясните това. Но несъгласието, преди другият да знае, че разбирате точно това, което той казва, вероятно ще обезкуражи сътрудничеството. Медиаторът (ите) ще ръководи дискусията, така че всички спорещи ще имат възможност да чуят опасенията на другия човек. Макар да е трудно да се изслуша гледна точка, с която не сте съгласни, това, което се казва, може да разкрие важна и полезна информация за вас и за изхода от спора ви.

10.6. Ефективна стратегия

Използвайте медиацията, за да разберете какво би желала другата страна да направи по различен начин в бъдеще. Защо? Това, което сте съгласни да направите, е всичко, което е във вашия контрол. Шансовете за компромис са по-големи, ако се съгласите да направите промени, вероятно другата страна също ще направи отстъпки.

10.7. Често допускани грешки

- Осъществяване на обидни коментари- това няма как да доведе до сътрудничество;

- Оценъчни изявления- отново- това не е пътят към сътрудничество;

- Отрицателни етикети за поведението на другата страна- може да постигнете отбранителна реакция, но не и сътрудничество и продуктивна комуникация;

- Импулсивни коментари- някои от нещата, които може да бъдете най-изкушени да кажете или направите, няма да бъдат полезни. Ако такъв критичен момент се случи, можете да помолите за кратко прекъсване на сесията. Мълчанието може да е неудобно, но е далеч по-малко вредно за сътрудничеството, отколкото да се подчините на желанието да реагирате грубо;

- Четене на мисли - това се случва, когато хората наблюдават действията на друг човек и им приписват мотиви.

- Изявленията "винаги" или "никога" често водят до непродуктивна дискусия. Например, ако кажете: "Винаги пропускате тези срещи", другият може да се чувства

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Водеща организация - СДРУЖЕНИЕ „АСОЦИАЦИЯ НА ЕКОЛОЗИТЕ ОТ ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ"
Партньор - СДРУЖЕНИЕ „ИНИЦИАТИВИ И ИНОВАЦИИ"

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

принуден да посочи ситуациите, на които е присъствал на срещите. По подобен начин, ако кажете: "НИКОГА не стигате до нашите срещи навреме", може да се окажете в разговор, който няма нищо общо със същината на спора и ви отдалечава от решаването му.

Ако направите някоя от горните грешки, опитайте се да спрете и ако е необходимо, да се извините. Преструвайки се, че нищо не се е случило, когато знаете, че сте действали неуважително към другия човек, няма да насърчи уважение, доверие или сътрудничество.

10.8. Какво работи по- добре?

- Говоренето в първо лице единствено число „аз" и задаването на отворени въпроси работят много по-добре, отколкото изказванията за „вие". Например: *„- Не си спомням тези събития по начина, по който сте ги описали. Това, което помня, е. , . "*

- Използвайте неутрален език, който описва какво е направил другият човек по неутрален начин - без да до оценява.

- Съсредоточете се върху това как са ви засегнали събитията;

- Следвайте основните правила, установени от медиатора, те са предназначени да ви помогнат да проведете продуктивен разговор. Разрушаването им ще намали шансовете ви за това. Типичните основни правила за посредничество включват:

- Не прекъсвайте, когато друг човек говори;
- Без лични атаки или обиди.
- Приемане на конфиденциалността- отказът ви може да накара другата страна да реши да не посредничи изобщо. Или, ако тя продължава да посредничи, тя може да ограничи онова, което желае да обсъжда. Така че, ако изобщо е възможно, се съгласявате да запазите поверителността на обсъжданото в медиацията.

10.9. За гнева

Хората, участващи в спорове, често се ядосват. За да може разговорът да отговори на реални въпроси, ако сте ядосани, вероятно причината трябва да се обсъди в медиацията. Въпреки това, предложението да се правят „аз" изявления и

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Водеща организация - СДРУЖЕНИЕ „АСОЦИАЦИЯ НА ЕКОЛОЗИТЕ ОТ ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ"
Партньор - СДРУЖЕНИЕ „ИНИЦИАТИВИ И ИНОВАЦИИ"

„задаването на отворени въпроси" е много важно. Например, ако някой ви е бил ядосан, кое ви се струва по- удачно?

"Аз съм ядосан, че не съм получил отговора на моята бележка" или - „Ти ме пренебрегваш, когато отделям време да ти напиша бележка, а ти не ѝ отговаряш?

Няма съмнение, че предпочитате да не се наричате с обидни имена или да задавате оскърбителни въпроси. Вашият гняв е реален и може да се наложи да бъде изразен. Отново, по най-добрия начин, направете това тактично. Няма да помогне на медиацията да успее, ако го изразите по начин, който оставя другия да се чувства обиден, заплашен или гневен.

Ако другото лице изразява гнева си в медиацията, слушайте. Опитайте се да разберете какво поражда този гняв. Преди всичко, не го прекъсвайте, тогава вероятността да „излезе" от това състояние е много по- голяма.

10. За страха

Когато хората участват в конфликт, е възможно да почувстват страх. Някои хора се страхуват, когато другите изразяват гняв към тях. Някои хора (и това често се отнася за мъжете по-често, отколкото за жените), са се научили да прикриват страха си, като изразяват гняв или заплашват. Ако чувствате страх по време на медиацията, може да се изкушите да се включите в този тип поведение. Или може да се изкушите да признаете неща, които не сте правили, или да се съгласите с неща, за които не искате да се съгласявате, само за да се уталожи страхът. **Не правете нищо от тези неща!** Имате и други възможности за избор. Единият е да се използва "Аз изявление"- да обясните каква емоция предизвиква у вас изявленията или поведението на другата страна. Друг подход е да задавате въпроси ("Защо казвате това?"). Ако не можете да се сетите за нещо друго, поискайте "прекъсване" или седнете спокойно, докато не се почувствате достатъчно спокоен, за да говорите.

10.11. Някои други неща, които трябва да се избягват:

- Опитайте се да не подценявате чувствата на другия човек ;

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Водеща организация - СДРУЖЕНИЕ „АСОЦИАЦИЯ НА ЕКОЛОЗИТЕ ОТ ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ"
Партньор - СДРУЖЕНИЕ „ИНИЦИАТИВИ И ИНОВАЦИИ"

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

- Не правете отрицателна преценка за това, което е казал другият човек, дори ако вярвате, че е заслужена (например, „Това са само куп неискрени извинения.");

- Не изопачавайте или пропускайте важни факти. Това може да повреди неизмеримо доверието, ако другата страна долови или дори заподозре вашата неискреност;

- Не говорете снизходително или саркастично на другата страна в спора;

- Не изисквайте от другата страна да се извинява или да признае, че греши. Изискванията обикновено предизвикват допълнителна съпротива;

- Не използвайте обидни или враждебни невербални изрази (напр. обръщане на очите, силни въздишки, смях, груби жестове, когато другата страна говори;

- Не позволявайте заплахи към другата страна. Дори ако наистина възнамерявате да предприемете нещо (например подаване на официална жалба или предприемане на формални действия), тези заплахи няма да способстват за сътрудничество в медиацията.

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Водеща организация - СДРУЖЕНИЕ „АСОЦИАЦИЯ НА ЕКОЛОЗИТЕ ОТ ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ"
Партньор - СДРУЖЕНИЕ „ИНИЦИАТИВИ И ИНОВАЦИИ"

11. Водещи принципи за успешна медиация

Има много определения на процеса на медиация. Може би един от най-точните, е, че той е "подпомагани преговори". Признавайки, че това определение не предоставя на новите участници много насоки за това какво да очакват и как да се подготвят за медиация, можете да спазвате тези ръководни принципи:

- Уверете се, че присъстват всички заинтересовани страни, че те са надлежно представлявани, напълно информирани са и имат право да разрешат спора. Ако има проблем страните да се съберат на уречено място и време, със съгласието на другата страна, можете да използвате видео-конферентна връзка или телеконференция, въпреки че те не са толкова ефективни, колкото личното присъствие.

- Очаквайте неочакваното. Бъдете готови да приемете, че може да получите нова информация и / или развитие. Вижте тези възможности като възможности за намаляване или премахване на проблеми.

3. Слушайте, слушайте, слушайте! Съсредоточете се върху проблема, а не върху хората, свързани с него.

4. Преценете правилно поведението си, съобразете, че това не е съдебно дело, в което търсите надмощие. Помислете как би реагирала другата страна на това, което планирате да направите. Дали е потенциално обидно? Необходимо ли е? В ваш истински интереси ли е?

5. Бъдете готови за медиация. Вложете време в предварително обмисляне и обсъждане на вашия подход. Обмислете опции, алтернативи и възможности предварително.

6. Насърчете въображението си. Решенията при медиация често са по-богати и по-разнообразни, отколкото тези, които един съдия може да предостави. Мислете извън клишето и превърнете ограниченията във възможности. Опитайте се да погледнете проблемите през очите на противоположната страна.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

7. Внимавайте! Бъдете наясно с начина, по който се държите и как представянето на дадена позиция насърчава или пречи на продуктивен диалог. Направете това предварително, като подготовка за медиацията.

8. Необходимите документи и материали за медиацията трябва да бъдат пълни, убедителни и да се предоставят достатъчно време преди медиацията, за да се позволи на всички заинтересовани страни да имат възможност да се запознаят с тях. Разбира се, добре се запознайте със информацията, която вие представяте. Бъдете готови да изясните и обясните.

9. Не подценявайте способностите на другата страна, успешната медиацията най- често се случва ако се постигне екипна работа, а не при пасивно наблюдаващи.

10. Помислете и преосмислете стратегическите си избори в преговорите, преценете какъв е вашият "краен оптимален резултат", който целите и как определяте дали сте постигнали добър резултат или не. Основно е да стигнете до категорично становище за себе си какво точно искате, а не само какво не искате, както и от какво можете да се откажете, за да постигнете това което искате и от какво не бихте могли да се откажете при никакви обстоятелства. Използвайте разумни критерии за сравнение и оценка, основани на професионални съвети и експертна помощ ако сложността на казуса го изисква.

11. Отделете време да се запознаете с същността на медиацията (от настоящия документи и от препоръчана тук литература или такава, препоръчана от други лица). Разберете елементите на процеса, който ще предприемете. Например, даването на показания под клетва в съдебно дело е далеч от това да бъдеш преговарящ / участник в медиацията. Участниците в медиацията трябва да се ангажират в много по-голяма степен със слушането и взаимодействието с другата (ите) страна (и), като евентуално могат да преговарят за решаване на въпроси. При съдебно дело, някой друг (съдия/ арбитър) ще реши резултата от вашия случай и този резултат може да не ви хареса. При посредничеството медиаторът няма да ви наложи решение, но може да се наложи да вземете относително бързо решения, за да разрешите спора. Може да не получите всичко, което искате.

12. Фокусирана комуникация- важно е да осъзнаете, че трябва да споделяте и разбирате информация. Добрата комуникация е наложителна. Комуникацията не

свършва с вашите умения за слушане. Тя включва и мисленето, и чувствата и интуицията. Не забравяйте, че получаването на информация, с която не сте съгласни, не е капитулация на позицията ви. Всъщност, да бъдеш възприемчив слушател ти дава добра основа да очакваш същото в замяна. Тази форма на кооперативно поведение подобрява качеството на цялостния диалог, като същевременно се зачита, че съществуват реални различия в гледната точка.

13. Подгответе се, че решението може да изглежда много по- различно от това, което сте си представяли, бъдете отворени за нови варианти и гъвкави. Всъщност решението, което намерите в хода на медиацията може да се окаже много по- добро от това, което първоначално сте си представяли като изход от спора.

14. Пътят към задоволителен резултат е предварително да се определи какъв диапазон от резултати ще бъде приемлив за вас. Това дава на преговорите гъвкавост, която често е необходима за постигането на успешно разрешаване. Ако приемете, че медиацията предлага ново общуване, в което фразата „победителят взима всичко" е неприложима, ще оцените, че структуриран форум за преговори като медиацията ви предлага повече от всеки друг начин за разрешаване на вашия спор.

Успешната екологична медиация разкрива още някои особености, допълващи споменатите по- горе:

15. Екологичната медиация работи само ако страните са мотивирани да дойдат на масата за преговори. Добре е да имат много различни мотивации (лоша BATNA[14], възможността да се създаде стойност, възможността за подобряване на дълготрайните отношенията, натиск от коалиционни партньори и др.).

16. Полезно е медиаторите да се включат в разнообразни дейности „извън масата за преговори".

17. Еко медиацията работи най-добре, когато има възможности за съвместно проучване на фактите, полезно е то да бъде силно интерактивно, включващо всички представители на заинтересованите страни в посочването на въпросите, на които трябва да се отговори;

[14] най-добри алтернативи за преговореното споразумение

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

18. Често екологичните спорове са сложни, важно е да се ангажира мнение на различни експерти, за да се чувстват спокойни страните, че разбират, както проблема, така и вариантите за решаването му.

12. Фази и провеждане на медиацията

Визуално можем да представим Медиацията като път, който ангажираните страни в процеса следва да извървят, за да достигнат взаимно приемливо задоволително разрешаване на възникнал или потенциален техен спор (виж. Фиг.2.)

Фиг.2.

Подробно с процедурата по Еко медиация, с необходимите действия и стъпки можете да се запознаете в нашата **Пътна карта по Екомедиация**- Приложение № 1 към настоящия Наръчник.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

Можем да различим следните основни етапи при екомедиацията:

- **Възникнал спор**[15]

На първо място ако говорим за класически случай на медиация, следва да има възникнал спор, в конкретния случай административен спор, т.е. спор по възникването, прилагането, изменението или прекратяването на дадено административно правоотношение, свързано с екологията и опазване на околната среда.

- **Съгласие за провеждане на медиационна процедура**

Когато говорим за провеждане на медиация, независимо в кой правен отрасъл ще бъде приложена тя, следва да се ръководим от основните принципи и процедури, предвидени в специалния закон, който я урежда, а именно Закон за медиацията. Основен принцип на медиацията е, че страните следва **доброволно да подходят** към такава процедура за уреждане на спора си. Прилагането на принципа на доброволност обаче следва да отчете някои особености на административното правоотношение.

Важно! Следва да се има предвид принципът на служебното начало, закрепен в АПК, съгласно който *„Административният орган и съдът осъществяват процесуално съдействие на страните за законосъобразно и справедливо решаване на въпроса - предмет на производството,* ***включително със споразумение*****".** Тоест, тези органи следва да имат водеща роля и да напътват страните към доброволно разрешаване на споровете им.

- **Провеждане на медиацията**

[15] Идеалният вариант би бил да се проведе медиационна процедура преди да е възникнал спор, т.нар. превантивна медиация, преди да е издаден административният акт, този случай ще бъде разгледан в съответния анализ, посветен на превантивната медиация и доколкото тя не е законодателно уредена в България, не е предмет на настоящия анализ.

Медиационната процедура и по екологични спорове ще следва регулацията на ЗМ (чл. 11 – до чл.15 вкл. от ЗМ) , като се взема предвид спецификите при прилагане на принципите на медиацията в административния процес.

- **Постигане на споразумение и неговото изпълнение**

Важно! Тъй като АПК предвижда в своя чл. 20 и чл. 178 възможност за сключване на споразумение пред административния орган и съответно в съдебната фаза на спора, считаме че тези норми имат превес пред Закон за медиацията и уреденото с него медиационно споразумение[16].

Тоест при възникнал екологичен спор, страните могат да подходят към уреждането му посредством медиация, а постигнат ли съгласие следва да сключат споразумение по реда на чл. 20 от АПК (ако споразумението е постигнато до обжалване на административния акт пред съд) или по чл. 178 от АПК (ако спорът вече е в съдебната си фаза).

Споразумението по чл. 20 и чл. 178 от АПК заместват и имат сила съответно на административен акт или на съдебно решение. Това споразумение ще има така наречената изпълнителна сила и ако някоя страна не го изпълни ще може да бъде изпълнено по принудителен ред по реда, предвиден в Административно-процесуалния кодекс.

- **Основни характеристики на споразумението по чл. 20 от АПК**

- Основно изискване е споразумението по АПК е **да не противоречи на закона.** Това означава, че споразумението следва да е сключено от надлежни страни, които разполагат с необходимата компетентност за сключването му и следва да не нарушава материалните и процесуалните норми, приложими за спорния предмет и да

[16] В книгата си Матей Марев „Извънсъдебни способи за решаване на административни спорове", изд. 2016 г. от Сиела Норма АД, прави анализ на разликите между тези различни правни институти стр. 158-163 вкл.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

съответства на целите на закона. Следва да съобрази дали по даден казус административният орган има право да договаря условия по споразумение. Често органът ще действа в условията на обвързана компетентност (т.е. следва да приложи императивно изискване на закона и няма възможност за избор между две или повече правни възможности). В случай, че не съобрази това и излезе извън пределите на своята компетентност, административният орган ще подпише незаконосъобразно споразумение, което ще бъде недействително.

- чл. 20 от АПК предвижда два основни вида споразумения i) между АО и страна или ii) между страните по административното правоотношение, в последния случай АО одобрява писмено споразумението.

- АПК не регламентира **началния момент** за сключване на споразумение по чл. 20, но е логично, за да е наложително сключването на такова да е възникнал спор, а за да има такъв АО следва по някакъв начин да е обективирал намерението да си издаде или да не издаде искания АО с определено съдържание, с което страните да не са съгласни. **Крайният момент**, до който може да бъде сключено споразумението по чл. 20 от АПК е уреден законодателно- до влизането в сила или до оспорването на административния акт пред съд.

- Важна характеристика на Споразумението по чл. 20 от АПК, което го отличава по ефикасност и приложимост от медиационното споразумение е, че **замества самия административен акт**.

- АПК предвижда задължителна формата за действителност на споразумението която е **писмена**, като споразумението следва да съдържа **задължителни реквизити**- обозначаване на органа, пред който е сключено, дата на сключване, страни, предмет и съдържание на споразумението, бележка за изчитането и приемането му и подписи на страните, както и име и подпис на длъжностното лице.[17]

- ако е необходимо мнението или съгласието на друг орган- споразумението ще се сключи след като това мнение или съгласие.

- за да е валидно споразумението по АПК, следва да вземат участие **всички заинтересовани лица**, чиито права и законни интереси то засяга. Тяхното одобрение

[17] Примерно разработени процедури и типови споразумения можете да намерите в Методиката за сключване на споразумения по екологични медиации– Приложение № 2 към настоящия Наръчник.

на споразумението става неразделна част от него и същото не произвежда действието си до това одобрение.

ВАЖНО! За да спрат да текат сроковете в административното производство (повечето от които са т.нар. преклузивни или фатални срокове, изпускането на които погасява правото на страната да иска определеното от срока действие), следва да се внесе от страните заявление за сключване на споразумение по чл. 54, ал.1, т.6 от АПК. На базата на това Заявление АО спира производството и сроковете не текат.

- ако административният орган е колегиален, следва да се проведе процедурата, както законът или вътрешните актове на съответния АО изисква- да се спазят изискванията за кворум, мнозинство, обсъждания, решения и др.

- **Споразумение, пред съд по чл. 178 от АПК**

Следващият вид споразумение, което сраните по даден административен спор имат възможност да сключат е предвиденото в чл. 178 от АПК. Основните характеристики на това споразумение са следните:

- За да е налице право на страните да сключат споразумение по чл. 178 следва АА да е вече обжалван пред компетентния административен съд,
- Според закона споразумението може да се сключи при всяко положение на делото. Това означава, че до постановяване на решение, което е влязло в сила споразумение може да бъде сключвано. Същото се потвърждава от разпоредбата на чл. 221, ал.6 от АПК, която позволява да се сключи споразумение пред ВАС, т.е. пред касационна инстанция.
- Съгласно АПК споразумението по чл. 178 се сключва при условията, при които може да бъде сключено в производството пред административния орган, дори и ако последният е отказал потвърждаването му. Тоест казаното по- горе за сключване на споразумение пред АО по чл. 20 от АПК важи и тук (относно страните, спиране на сроковете, форма и съдържание, становище от трети лица и др.)

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Водеща организация - СДРУЖЕНИЕ „АСОЦИАЦИЯ НА ЕКОЛОЗИТЕ ОТ ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ"
Партньор - СДРУЖЕНИЕ „ИНИЦИАТИВИ И ИНОВАЦИИ"

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

- Докато на етапа на развитие на административното правоотношение страните не са напълно равнопоставени- адресатите на акта следва да разчитат на преценката и волята на решаващия административен или горестоящ АО, то в съдебната фаза на спора страните са напълно равнопоставени.
- Важно е, че във връзка с общата клауза на чл. 16 от АПК е възможно за по някои АС като страна да участва прокурора, който има право да упражнява общ надзор за законност, за да съблюдава обществения и държавен интерес.
- Отново изискване за валидност на споразумението е участието на всички страни по спорното правоотношение. В конкретния случай, страните ще получат още по- висока гаранция за защита на интереса си, доколкото съдът, за да даде ход на делото следва да се е убедил , че са уведомени за всички засегнати страни по спора. Дори да има заинтересована страна, която не е участвала в производството, съгласно закона определението, с което съда одобрява постигнатото споразумение може да бъде обжалвано от тази страна.
- Отказът на съда да потвърди споразумението може да се обжалва с частна жалба, подадена съвместно от страните по него.
- С определението, с което потвърждава споразумението, съдът обезсилва административния акт и прекратява делото. Това означава, че потвърденото споразумение замества съдебното решение. Нещо повече- то има силата на влязло в сила съдебно решение. Това е от голяма важност, доколкото ще даде възможност, ако не бъде доброволно изпълнено от страните да бъде принудително изпълнено по реда на АПК.
- Законът изрично предвижда, че споразумението по чл. 178 не е приложимо в процедура по оспорване на подзаконови нормативни актове (Чл. 196 от АПК).

- **Принудително изпълнение на споразумения по чл. 20 и чл. 178 от АПК**

При липсата на доброволно изпълнение АПК предвижда средства за принудителното осъществяване на договорените права. Чл. 268, т. 3 АПК включва споразуменията, сключени пред административните органи или пред съда (по чл.20 и чл. 178 АПК) , сред изпълнителните основания за принудително изпълнение по дял пети от АПК.

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Водеща организация - СДРУЖЕНИЕ „АСОЦИАЦИЯ НА ЕКОЛОЗИТЕ ОТ ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ"
Партньор - СДРУЖЕНИЕ „ИНИЦИАТИВИ И ИНОВАЦИИ"

Тази законова възможност е изключително важна за страните, които подхождат към доброволната алтернатива за решаване на административния спор. Така те имат законова гаранция, че правата им, в случай, че не могат да бъдат упражнени доброволно са скрепени със силата на държавната принуда.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

13. Заключение

Медиацията е един от методите за алтернативно решаване на споровете, които доказва своята ефективност и универсалност за широк спектър от обществени отношения. Тепърва предстои да се доразвива нейното приложение по административни и в частност екологични спорове, като смисълът и ползата от прилагането й е недвусмислено доказан от множество анализи и проучвания в държавите-членки на ЕС.

Сложността на уредбата на административните отношения, увеличаващото се значение на улесняване на бюрократичните процедурите, нарастването на броя на производствата пред административните съдилища, необходимостта като цяло гражданското общество да има по - близък поглед и възможност за въздействие и контрол върху решенията на администрацията,особено, когато засягат правото им да живеят в екологично- чиста околна средаа, са все основания за увеличаващата се потребност от по- детайлно и непротиворечиво законодателно уреждане на медиацията в България.

Пътят към успешно имплементиране на медиацията по екологични спорове минава през създаване на нова култура на общуване между заинтересованите лица-адресати на административни актове и представителите на администрацията, обществеността и инвеститорите. Тази нова култура следва да прокламира, както взаимно уважение и зачитане на законните права и интереси на страните, така и към спазване на задълженията им, но и към етика в общуването и проактивност на административните органи при търсене на решения в полза и интерес на гражданите и обществото.

Медиацията дава възможност обществото да осъзнае не само своето право, но и отговорност да вложи усилия в разбиране на отношенията, които водят до екологични спорове, да заеме своето място в тяхното осъзнато решаване. Така, скоро ще се стигне и до създаване на системи за решаване на спорове с екологична насоченост и нормативно прецизиране, което ще благоприятства, както превенцията на природата, ще пести време и средства на участниците в екологичните

правоотношения, но и ще запази отношенията между страните. Ще се постигне и много повече, ще се стигне до нов модел на общуване, в който няма да се търси надмощие, а ще се зачитат правата и интересите на всички заинтересовани страни, при което всеки ще осъзнае, че неговите права и интереси свършат там, където започват правата и интересите на другия.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

14. Източници на информация

1. „Проучване на екологичните жалби- справяне и медиационни механизми на национално ниво, окончателен доклад, издание 12 Декември 2012 г., Ecologic Institute, Berlin;

2. Ръководство: Пригответе се за медиация - източник http://www.resolutionhouse.com/preparing_for_mediation.html ;

3. Медиация: Трейнинг и ръководство за медиатори от Барбара А. Булен, издание 2012 г.;

4. Анализи на нормативната уредба и добри практики, извършени по проект по Оперативна програма „Добро управление" BG05SFOP001-3.003 - Граждански контрол върху реформата в съдебната система „Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система" и посочени подробно в тях източници ;

5. European Commission For The Efficiency Of Justice Working Group on Mediation (CEPEJ-GT-MED) the impact of Cepej guidelines on civil, family, penal and administrative mediation, от 16. Май 2018 г.;

6. Публикация на проф. Лорънс Съскинд (Харвардски университет) относно екомедиацията, източник: https://www.pon.harvard.edu/daily/dispute-resolution/environmental-negotiations-and-15-things-about-environmental-dispute-resolution/ .

<u>Приложение № 1</u> - Пътна карта по Екомедиация

<u>Приложение № 2</u> - Методика за сключване на споразумения по екологични медиации

<u>Приложение № 3</u> - Приложима нормативна уредба[18]

Приложими разпоредби от българското законодателство извън ЗМ към медиацията по административни и екологични спорове

1.1. Пълната нормативна база на приложимите актове в областта на екологията и опазване на околната среда, разграничени по различни сектори, може да бъде открита на сайта на Министерство на околната среда и водите тук:

1.1.1. Въздух: http://www.moew.government.bg/bg/vuzduh/

1.1.2. Води: http://www.moew.government.bg/bg/vodi/

1.1.3. Природа: http://www.moew.government.bg/bg/priroda/

1.1.4. Почви: http://www.moew.government.bg/bg/pochvi/

1.1.5. Отпадъци: http://www.moew.government.bg/bg/otpaduci/

1.1.6. Климат: http://www.moew.government.bg/bg/klimat/

1.1.7. Шум: http://www.moew.government.bg/bg/shum/

1.1.8. Радиация: http://www.moew.government.bg/bg/radiaciya/

1.1.9. Превантивна дейност: http://www.moew.government.bg/bg/prevantivna-dejnost/

[18] Валидна към 01.07.2019 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

ЗАКОН ЗА МЕДИАЦИЯТА

Обн., ДВ, бр. 110 от 17.12.2004 г., изм. и доп., бр. 86 от 24.10.2006 г., доп., бр. 9 от 28.01.2011 г., изм. и доп., бр. 27 от 1.04.2011 г., бр. 77 от 18.09.2018 г., в сила от 1.01.2019 г., изм., бр. 17 от 26.02.2019 г.

Сборник закони - АПИС, кн. 1/2005, стр. 320

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Приложно поле

Чл. 1. Този закон урежда отношенията, свързани с медиацията като алтернативен способ за разрешаване на правни и неправни спорове.

Понятие за медиация

Чл. 2. Медиацията е доброволна и поверителна процедура за извънсъдебно разрешаване на спорове, при която трето лице - медиатор, подпомага спорещите страни да постигнат споразумение.

Предмет на медиацията

Чл. 3. (1) (Доп. - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) Предмет на медиация могат да бъдат граждански, търговски, трудови, семейни и административни спорове, свързани с права на потребители, и други спорове между физически и/или юридически лица, включително и когато са презгранични.

(2) Медиация се провежда и в случаите, предвидени в Наказателно-процесуалния кодекс.

(3) Медиация не се провежда, ако закон или друг нормативен акт предвижда друг ред за сключване на споразумение.

Организация на медиацията

Чл. 4. Медиацията се осъществява от физически лица. Тези лица могат да се сдружават с цел осъществяване на дейността. Лица, осъществяващи функции по правораздаване в системата на съдебната власт, не могат да извършват дейност по медиация.

Глава втора
ПРИНЦИПИ НА МЕДИАЦИЯТА

Доброволност и равнопоставеност

Чл. 5. Страните имат равни възможности за участие в процедурата по медиация. Те участват в процедурата по своя воля и могат по всяко време да се оттеглят.

Неутралност и безпристрастност

Чл. 6. (1) Медиаторът не проявява пристрастие и не налага решение по спора.

(2) В процедурата по медиация всички въпроси се уреждат по взаимно съгласие на страните.

Поверителност

Чл. 7. (1) (Предишен текст на чл. 7 - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) Разискванията във връзка със спора са поверителни. Участниците в процедурата по медиация са длъжни

да пазят в тайна всички обстоятелства, факти и документи, които са им станали известни в хода на процедурата.

(2) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) Медиаторът не може да бъде разпитван като свидетел за обстоятелства, които са му доверени от участниците и имат значение за решаването на спора - предмет на медиацията, освен с изричното съгласие на участника, който му ги е доверил.

(3) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) Изключение от поверителния характер на медиацията се допуска в случаите, когато:

1. това е необходимо по съображения за нуждите на наказателния процес или свързани със защитата на обществения ред;

2. трябва да се осигури закрилата на интересите на деца или да се предотврати посегателство над физическата или психическата неприкосновеност на определено лице, или

3. разкриването на съдържанието на споразумението, постигнато в резултат на медиация, е необходимо за прилагането и изпълнението на същото споразумение.

Глава трета
ПРАВНО ПОЛОЖЕНИЕ НА МЕДИАТОРА

Общи изисквания

Чл. 8. (Изм. - ДВ, бр. 86 от 2006 г.) (1) Медиатор може да бъде само дееспособно лице, което отговаря на следните изисквания:

1. не е осъждано за престъпления от общ характер;

2. завършило е успешно курс на обучение за медиатор;

3. не е лишено от право да упражнява професия или дейност;

4. (доп. - ДВ, бр. 9 от 2011 г.) има разрешение за дългосрочно или постоянно пребиваване в Република България, ако лицето е чужд гражданин;

5. вписано е в Единния регистър на медиаторите към министъра на правосъдието.

(2) (В сила от 1.01.2007 г.) Изискването по ал. 1, т. 4 не се прилага за граждани на държавите - членки на Европейския съюз, на другите държави на Европейското икономическо пространство и на Швейцария.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Министърът на правосъдието или определено от него длъжностно лице от състава на министерството издава удостоверение на медиатора за вписването му в Единния регистър на медиаторите.

(4) Министърът на правосъдието одобрява със заповед организациите, които обучават медиатори. Условията и редът за одобряването им, както и изискванията за обучението на медиаторите се определят с наредба на министъра на правосъдието.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Когато лицето – кандидат за медиатор, и организацията, която кандидатства да обучава за медиатори, не отговарят на нормативните изисквания, министърът на правосъдието или определено от него длъжностно лице от състава на министерството отказва със заповед вписването в Единния регистър на медиаторите, съответно одобряването. Заповедта

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс пред съответния административен съд.

Единен регистър на медиаторите

Чл. 8а. (Нов - ДВ, бр. 86 от 2006 г.) (1) (Доп. – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Министърът на правосъдието или определено от него длъжностно лице от състава на министерството създава и поддържа Единен регистър на медиаторите.

(2) В Единния регистър на медиаторите се вписват:

1. име, единен граждански номер (личен номер на чужденец), гражданство, образование, професия, допълнителна специализация в областта на медиацията, организацията, в която лицето е обучавано, владеене на чужди езици, адрес и телефон за контакт и номер на медиатора;

2. заличаване и отписване на медиатора;

3. организацията, в която е обучен медиаторът;

4. промени в обстоятелствата по чл. 8, ал. 1, т. 1, 3 и 4.

(3) Единният регистър на медиаторите е публичен.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Лице, вписано в Единния регистър на медиаторите, заявява писмено до министъра на правосъдието или определено от него длъжностно лице от състава на министерството за промени в обстоятелствата, които подлежат на вписване, в 14-дневен срок от настъпването им.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) Когато отпадне някое от изискванията на чл. 8, ал. 1, т. 1, 3 и 4, министърът на правосъдието или определено от него длъжностно лице издава заповед, с която заличава медиатора от Единния регистър на медиаторите. Заповедта може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс пред съответния административен съд.

(6) Редът за вписване, отписване и заличаване в Единния регистър на медиаторите се определя с наредбата по чл. 8, ал. 4.

(7) (Изм. – ДВ, бр. 17 от 2019 г.) Информацията по ал. 2, т. 1 за единния граждански номер (личен номер на чужденец) се предоставя при спазване на изискванията за защита на личните данни.

Такси

Чл. 8б. (Нов - ДВ, бр. 86 от 2006 г.) Министерството на правосъдието събира такса за вписване в Единния регистър на медиаторите и за одобряване на организациите, които обучават медиатори, в размер, определен с тарифа, приета от Министерския съвет.

Правила за поведение на медиатора

Чл. 9. (1) (Доп. - ДВ, бр. 86 от 2006 г.) Медиаторът осъществява дейността си добросъвестно при спазване на закона, добрите нрави и процедурните и етичните правила за поведение на медиатора. Тези правила се определят с наредбата по чл. 8, ал. 4.

(2) Медиаторът приема да води процедурата само ако може да гарантира своята независимост, безпристрастност и неутралност.

Задължения и отговорност на медиатора

Чл. 10. (1) Медиаторът не може да дава правни съвети.

(2) По време на процедурата медиаторът е длъжен да се съобразява с мнението на всяка от страните по спора.

(3) Медиаторът се оттегля от процедурата при възникване на обстоятелства, които биха породили съмнение в неговата независимост, безпристрастност и неутралност.

(4) Медиаторът не може да съобщава на другите участници в процедурата обстоятелства, които се отнасят само до една от страните по спора, без нейното съгласие.

(5) Медиаторът не отговаря, ако страните не постигнат споразумение.

(6) Медиаторът не отговаря за неизпълнение на споразумението.

Глава четвърта
ПРОЦЕДУРА ПО МЕДИАЦИЯ

Откриване на процедурата

Чл. 11. (1) Процедурата по медиация започва по инициатива на страните по спора, като всяка от тях може да направи предложение за разрешаване на спора чрез медиация.

(2) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) За начало на процедурата по медиация се счита денят, в който страните са постигнали изрично съгласие за започването ѝ, а когато липсва изрично съгласие - денят на първата среща на всички участници с медиатора.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) Предложение за разрешаване на спора чрез медиация може да направи и съдът или друг компетентен орган, пред който спорът е отнесен за решаване.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) Съгласието на страните възможен бъдещ спор между тях да бъде разрешен чрез медиация може да бъде уговорено и като клауза от договор.

Действие на началото на процедурата по медиация върху давностния срок

Чл. 11а. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) Давност не тече, докато трае процедурата по медиация.

Участници

Чл. 12. (1) Процедурата по медиация се осъществява от един или повече медиатори, посочени от страните.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 86 от 2006 г.) Страните по спора участват в процедурата лично или чрез представител. Упълномощаването се извършва в писмена форма.

(3) В процедурата по медиация могат да участват и адвокати, както и други специалисти.

Действия на медиатора

Чл. 13. (1) Преди провеждане на процедурата медиаторът информира страните за същността на медиацията и за нейните последици и изисква тяхното писмено или устно съгласие за участие.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) Медиаторът е длъжен да посочи всички обстоятелства, които могат да породят в страните основателни съмнения относно неговата безпристрастност и неутралност, включително и когато медиаторът е лице:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

1. което е съпруг или роднина по права линия без ограничение, по съребрена линия до четвърта степен или по сватовство до трета степен на някоя от страните или на неин представител;

2. което живее във фактическо съпружеско съжителство със страна по спора - предмет на медиацията;

3. което е било представител или пълномощник на страна по спора - предмет на медиацията;

4. относно което съществуват други обстоятелства, които пораждат основателно съмнение в неговата безпристрастност.

(3) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) Медиаторът подписва декларации за безпристрастност, в които посочва и обстоятелствата по ал. 2 за всяка процедура, за която е определен, и ги предоставя на страните по спора.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) В хода на процедурата се изяснява същността на спора, уточняват се взаимноприемливи варианти на решения и се очертава възможната рамка на споразумение.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) При осъществяване на посочените действия медиаторът може да насрочва отделни срещи с всяка от страните при зачитане на равните им права за участие в процедурата.

Основания за спиране на процедурата

Чл. 14. (1) Медиацията се спира:

1. по общо съгласие на страните или по искане на една от страните;

2. при смърт на медиатора;

3. в случаите, предвидени в чл. 10, ал. 3.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 86 от 2006 г.) Ако медиацията се провежда по време на висящо производство, страните незабавно уведомяват компетентния орган за спирането на процедурата по медиация.

Основания за прекратяване на процедурата

Чл. 15. (1) Процедурата по медиация се прекратява:

1. с постигането на споразумение;

2. по взаимно съгласие на страните;

3. при отказ на една от страните;

4. при смърт на страна по спора;

5. при прекратяване на юридическото лице - страна по спора;

6. (нова - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) с изтичане на 6 месеца от началото на процедурата.

(2) Съгласието на страните за прекратяването на спора им трябва да бъде изразено ясно и недвусмислено.

(3) При прекратяване на процедурата по медиация висящото производство, което е било спряно, се възобновява в съответствие с разпоредбите на закона.

Глава пета
СПОРАЗУМЕНИЕ

Форма и съдържание

Чл. 16. (1) (Предишен текст на чл. 16, доп. - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) Съдържанието и формата на споразумението се определят от страните. Формата може да бъде устна, писмена и писмена с нотариална заверка на подписите на страните по спора. Писменото споразумение съдържа мястото и датата, на която е било постигнато, имената на страните и техните адреси, за какво се съгласяват те, името на медиатора, датата по чл. 11, ал. 2 и подписите на страните.

(2) (Нова - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) В споразумението страните могат да предвидят отговорност за неизпълнение на предвидените в него задължения.

Действие на споразумението

Чл. 17. (1) Споразумението обвързва само страните по спора и не може да се противопостави на лица, които не са участвали в процедурата.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 86 от 2006 г.) Споразумението задължава страните само за това, за което са се договорили.

(3) (Нова - ДВ, бр. 86 от 2006 г.) Нищожно е споразумението, което противоречи на закона или го заобикаля, както и когато накърнява добрите нрави.

Придаване на изпълнителна сила на споразумението

Чл. 18. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) (1) Споразумение по правен спор по смисъла на чл. 1 от закона, постигнато в процедура по медиация, има силата на съдебна спогодба и подлежи на одобрение от районните съдилища в страната.

(2) Съдът одобрява споразумението след потвърждаването му от страните, ако не противоречи на закона и добрите нрави. Съдът изслушва мнението на прокурора, ако той участва като страна по делото.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА
(Нова - ДВ, бр. 27 от 2011 г.)

§ 1. (Нов - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) По смисъла на този закон "презграничен спор" е и:

1. Спорът, при който поне една от страните е с местоживеене или обичайно местопребиваване в държава членка, различна от държавата членка на местоживеене или обичайно местопребиваване на която и да е от другите страни към датата, на която:

а) страните са постигнали съгласие да използват медиация след възникването на спора, или

б) към страните е отправена покана от съда, сезиран с делото, да използват медиация за уреждане на спора.

2. Спорът, при който след медиация между страните започва съдебно производство или арбитраж в държава членка, различна от тази, в която страните са имали местоживеене или обичайно местопребиваване към датата, посочена в т. 1.

За целите на т. 1 и 2 местоживеенето се определя в съответствие с чл. 59 и 60 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1а. (Предишен § 1 - ДВ, бр. 27 от 2011 г.) В срок 6 месеца от влизането в сила на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

закона министърът на правосъдието приема стандарти за обучение на медиатора, Процедурни и етични правила за поведение на медиатора и създава и поддържа Единен регистър на медиаторите.

§ 2. Изпълнението на закона се възлага на министъра на правосъдието.

Законът е приет от 39-то Народно събрание на 2 декември 2004 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Закона за изменение и допълнение на Закона за медиацията

(ДВ, бр. 86 от 2006 г.)

§ 7. В 6-месечен срок от влизането в сила на този закон лицата, които са вписани в Единния регистър на медиаторите, трябва да удостоверят със съответните документи в Министерството на правосъдието, че отговарят на изискванията на чл. 8, ал. 1, т. 1, 3 и 4. В този срок могат да подадат заявление за вписване в Единния регистър на медиаторите и лицата, които отговарят на изискванията на чл. 8, ал. 1, т. 1 - 4 и са обучени за медиатори в страната или в чужбина до влизането в сила на този закон.

§ 8. В тримесечен срок от влизането в сила на този закон министърът на правосъдието издава наредбата по чл. 8, ал. 4.

§ 9. В тримесечен срок от влизането в сила на този закон Министерският съвет приема тарифата по чл. 8б.

§ 10. Параграф 1 относно чл. 8, ал. 2 влиза в сила от деня на влизане в сила на Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

към Закона за изменение и допълнение на Закона за медиацията

(ДВ, бр. 27 от 2011 г.)

§ 11. С този закон се въвеждат изискванията на Директива 2008/52/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 г. относно някои аспекти на медиацията по гражданскоправни и търговскоправни въпроси (ОВ, L 136/3 от 24 май 2008 г.).

1.2. Приложими разпоредби в ГПК

Граждански процесуален кодекс – разпоредби, които имат отношение към медиацията (чрез пряко посочване или косвено):

– чл. 78, ал.9 – относно връщане на 1/2 такса при постигане на спогодба;

– чл. 140, ал.3 и 145, ал.3 – относно правомощията на съдията да „напъти" към медиация;

– чл.166, ал.1, т.1 – относно възможността за медиатора да откаже да свидетелства по дело, по което е бил медиатор;

– чл. 229, ал.1, т.1 – относно възможността за спиране на делото по взаимно съгласие на страните – включително с цел да се проведе медиация;

– чл. 231, 232, 233, 234 – относно възможностите за прекратяване на делото в зависимост от резултата от медиацията – например чрез оттегляне или отказ от иска, представяне на съда на спогодба, постигната в резултат на процедура по медиация.

– чл. 321 – относно медиацията в производството по брачни дела – напътване, спиране, последици от медиацията;

– чл. 374 – относно медиацията в производството по търговски спорове – напътване;

– чл. 417, т.3 (във връзка с чл.410 и чл.418 от ГПК) – относно изпълнението на нотариално заверена спогодба (включително постигната в медиация) чрез искане за издаване на заповед за изпълнение, включително незабавно.

1.3. Приложими разпоредби в АПК

Чл. 9 (4) Административният орган и съдът осъществяват процесуално съдействие на страните за законосъобразно и справедливо решаване на въпроса - предмет на производството, включително със **споразумение**.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

Чл. 20. (1) В производство пред административните органи страните могат да сключат споразумение, ако то не противоречи на закона.

(2) Споразумението може да бъде сключено между административния орган и страните в производството или само между страните в производството. В последния случай административният орган одобрява писмено споразумението.

(3) Споразумението може да бъде сключено до влизането в сила или до оспорването на административния акт пред съд.

(4) Със сключването, съответно с одобряването на споразумението по ал. 2 административният акт се обезсилва.

(5) Споразумението се сключва в писмена форма и съдържа: обозначаване на органа, пред който е сключено, дата на сключване, страни, предмет и съдържание на споразумението, бележка за изчитането и приемането му и подписи на страните, както и име и подпис на длъжностното лице.

(6) Ако споразумението засяга въпроси, чието разрешаване изисква мнението или съгласието на друг орган, то се сключва, след като това мнение или съгласие бъде дадено.

(7) Ако със споразумението се засягат права или законни интереси на лице, което не е участвало в сключването му, споразумението не произвежда действие, докато не бъде одобрено от него писмено. Писменото одобрение става неразделна част от споразумението.

(8) Споразумението замества административния акт.

Чл. 16. (1) Прокурорът следи за спазване на законността в административния процес, като:

1. (изм. - ДВ, бр. 74 от 2016 г.) предприема действия за отмяна на незаконосъобразни административни актове, споразумения, административни договори и съдебни актове;

Чл. 20. (1) В производство пред административните органи страните могат да сключат споразумение, ако то не противоречи на закона.

(2) Споразумението може да бъде сключено между административния орган и страните в производството или само между страните в производството. В последния случай административният орган одобрява писмено споразумението.

(3) Споразумението може да бъде сключено до влизането в сила или до оспорването на административния акт пред съд.

(4) Със сключването, съответно с одобряването на споразумението по ал. 2 административният акт се обезсилва.

(5) Споразумението се сключва в писмена форма и съдържа: обозначаване на органа, пред който е сключено, дата на сключване, страни, предмет и съдържание на споразумението, бележка за изчитането и приемането му и подписи на страните, както и име и подпис на длъжностното лице.

(6) Ако споразумението засяга въпроси, чието разрешаване изисква мнението или съгласието на друг орган, то се сключва, след като това мнение или съгласие бъде дадено.

(7) Ако със споразумението се засягат права или законни интереси на лице, което не е участвало в сключването му, споразумението не произвежда действие, докато не бъде одобрено от него писмено. Писменото одобрение става неразделна част от споразумението.

(8) Споразумението замества административния акт.

Чл. 128. (1) На административните съдилища са подведомствени всички дела по искания за:

1. (доп. - ДВ, бр. 74 от 2016 г.) издаване, изменение, отмяна или обявяване на нищожност на административни актове и административни договори;

2. обявяване на нищожност или унищожаване на споразумения по този кодекс;

Споразумение пред съда

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ
№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

Чл. 178. (1) Споразумение може да се сключи пред съда при всяко положение на делото при условията, при които може да бъде сключено в производството пред административния орган, дори и ако последният е отказал потвърждаването му.

(2) В споразумението задължително участват всички страни по делото.

(3) Отказът на съда да потвърди споразумението може да се обжалва с частна жалба, подадена съвместно от страните по него.

(4) С определението, с което потвърждава споразумението, съдът обезсилва административния акт и прекратява делото.

(5) Определението може да бъде обжалвано само от страна, неучаствала в споразумението. Ако то бъде отменено, разглеждането на делото продължава.

(6) Потвърденото споразумение има значението на влязло в сила съдебно решение.

Чл. 221. (6) Когато пред Върховния административен съд е сключено споразумение, съдът го потвърждава с определение, с което обезсилва съдебното решение и прекратява делото.

Изпълнителни основания

Чл. 268. Изпълнителни основания по този кодекс са влезлите в сила или подлежащи на предварително изпълнение:

1. индивидуални или общи административни актове;

2. решения, определения и разпореждания на административните съдилища;

3. споразумения пред административните органи или пред съда;

4. (нова - ДВ, бр. 74 от 2016 г.) административни договори.

Неприложимост

Чл. 269. (1) Публичните вземания, породени от изпълнителни основания по чл. 268, се изпълняват по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

(2) Частните вземания на държавата и общините, вземанията за вреди от незаконосъобразните административни актове и от принудително изпълнение и другите частни парични вземания, породени или удостоверени от изпълнителни основания по чл. 268, както и вземанията за разноски, свързани с изпълнението, се изпълняват по реда на Гражданския процесуален кодекс.

Едновременно водене на изпълнителни производства

Чл. 270. Изпълнителните производства по този кодекс се водят независимо от висящите изпълнителни производства по Гражданския процесуален кодекс или по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс срещу същия длъжник.

Орган по изпълнението

Чл. 271. (1) Орган по изпълнението е:

1. за изпълнение срещу граждани и организации - административният орган, който е издал или е трябвало да издаде административния акт, освен ако в изпълнителното основание или в закона е посочен друг орган;

2. за изпълнение срещу административен орган - съдебният изпълнител, в чийто съдебен район е местоизпълнението на задължението.

(2) Когато след издаване на изпълнителното основание органът по ал. 1, т. 1 бъде закрит, без да е посочен негов правоприемник, или компетентността му по въпроса бъде отнета, орган по изпълнението е органът по чл. 153, ал. 2 и 3.

(3) Когато естеството на задължението налага, органът по ал. 1 може да иска съдействие от органите на полицията, други държавни органи и от общините. Всички държавни органи са длъжни при поискване да съдействат на органа по изпълнението и на упълномощените за изпълнението лица.

(4) Собствениците или обитателите на нежилищни недвижими имоти са длъжни да осигурят свободен достъп в тях на лицата, надлежно натоварени или упълномощени за изпълнението, когато то не може да бъде осъществено по друг

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ
№ BG05SFOP001-3.003-0072-C01/18.02.2019 г.
"Ефективната медиация в областта на екологичните спорове, адекватен способ за граждански контрол и подпомагане реформата в съдебната система- надграждане"

начин и когато влизането в такива имоти не е ограничено със закон, при спазване на условията по чл. 272, ал. 2.

(5) При изпълнението трети лица не могат да бъдат задължавани за други действия или бездействия извън предвидените в ал. 4.

(6) Органът по изпълнението се произнася с постановления.

1.4. Закон за устройство на територията

Чл. 208. (1) (Доп. - ДВ, бр. 65 от 2003 г., доп. - ДВ, бр. 61 от 2007 г., в сила от 27.07.2007 г., предишен текст на чл. 208 - ДВ, бр. 13 от 2017 г.) Срокът за започване на отчуждителните процедури по Закона за държавната собственост и Закона за общинската собственост на недвижими имоти, определени по подробните устройствени планове за изграждане на обекти - публична държавна или публична общинска собственост, е пет години от влизане в сила на плановете и десет години от влизането в сила на подробните устройствени планове за изграждане на елементи на техническата инфраструктура по чл. 64 - публична собственост на държавата и общините, а за имоти, предвидени за озеленени площи по чл. 61, ал. 4 - петнадесет години от влизане в сила на плановете. След изтичане на този срок собствениците на недвижимите имоти имат правата по чл. 134, ал. 2, т. 1.

(2) (Нова - ДВ, бр. 13 от 2017 г.) Отчуждително производство по Закона за държавната собственост или по Закона за общинската собственост, започнало след изтичане на сроковете по ал. 1, при подаване на заявление за изменение на подробния устройствен план на основание чл. 134, ал. 2, т. 1 се спира до влизане в сила на акта по искането за изменение на плана за съответния имот. Производството за изменение на подробния устройствен план се прекратява, ако между страните се сключи **споразумение** за продължаване на отчуждителното производство.

Изготвили и съгласували:

1. Весела Стоименова: юрисконсулт

2. Станислав Червенков: юрисконслут

3. Красимира Русева: еколог

4. Любов Петкова: експерт икономическа информация /анализатор/

5. Теодора Ташкова: експерт икономическа информация /анализатор/

6. Росица Михайлова: експерт - програми и проекти /методик/

7. Христина Лещова: експерт - програми и проекти /методик/

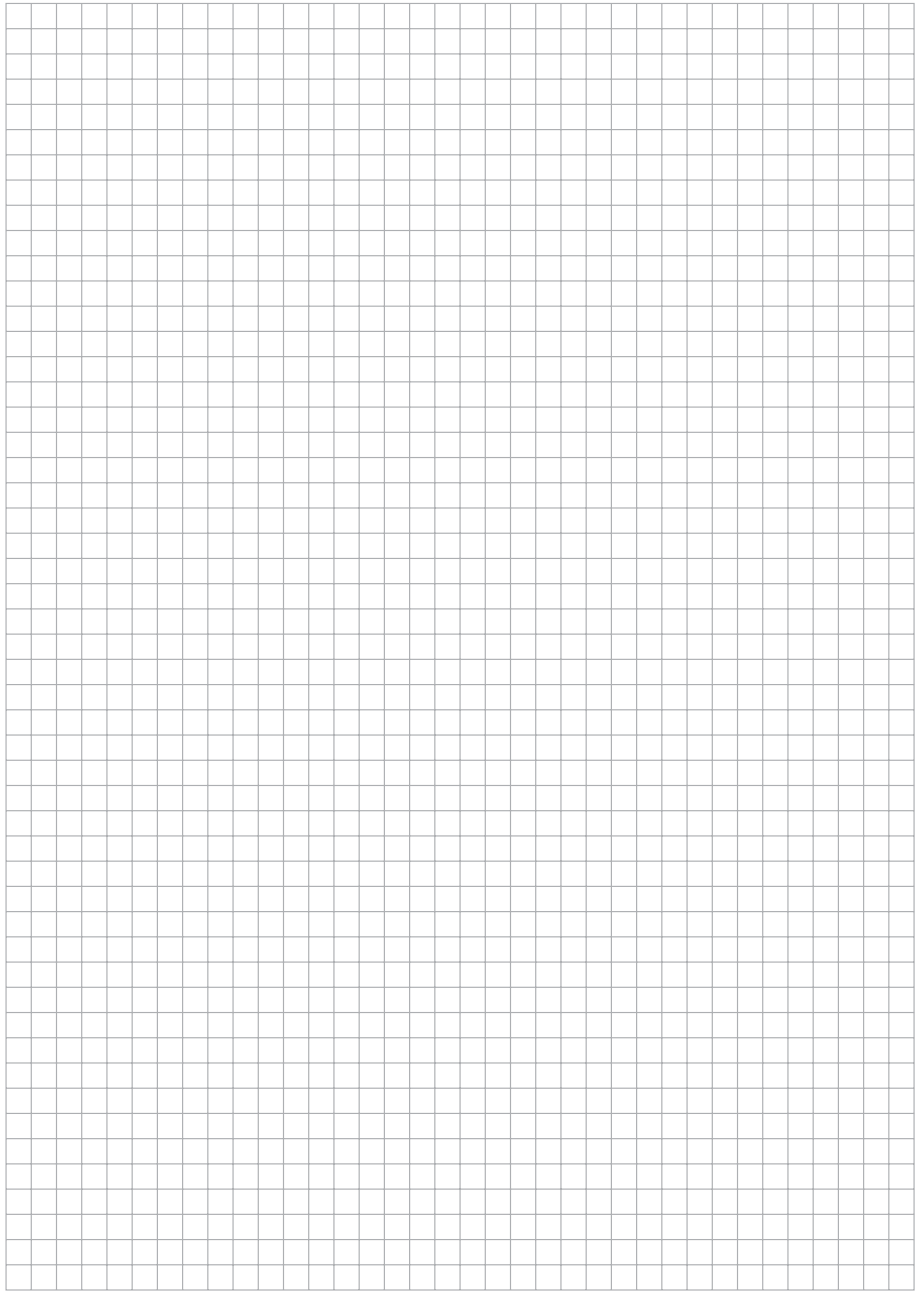
8. Анна Маркова–Ташкова: икономист - финанси

9. Анна Димитрова: медиатор

Одобрил:

Николай Сиджимов – Ръководител проект

"Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Европейския фонд за интеграция на граждани на трети страни, съфинансирана от Европейския съюз. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от „Асоциация на еколозите от общините в България" (АСЕКОБ) и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган."

СДРУЖЕНИЕ АСОЦИАЦИЯ
НА ЕКОЛОЗИТЕ ОТ ОБЩИНИТЕ
В БЪЛГАРИЯ

Сдружение
Инициативи и **Иновации**

ИНФОРМАЦИОНЕН ПОРТАЛ ЗА МЕДИАЦИЯ
http://ecomediacia.com/